کوردایەتی چییە – 2 – … کاوە جەلال

بەشی دووەم

1

کاتێک ئێمە ئەمڕۆ لە داکەوتی کوردەکانی ئێراق ورددەبینەوە، بەرهەمەکانی کوردایەتی لە گشت بوارەکانی ژیانی جڤاکی و کولتووری و زانستیدا دەبینین، لە "نزیکەی پێکەا" نیوەناچڵ، رواڵەتی، سادە، تەمەڵ، دەمەوەر و هتد پەرش بوونەتەوە، بەمەش ئێمە بەڕوونی دەبینین کە کوردایەتی هیچی دیکە نەبووە جگە لە درێژپێدانی ڕاهاتوویەکانی ژیانی سوننەتی، کەواتە هیچ ئەفراندنێکی لە خۆ نەگرتووە (وەک بۆ نموونە یونیفۆرمی گەریلا کە تەنانەت مایەی سووڕمانی ئیندوستریی پۆشاکە!)، هەرگیز ڕەچاوی بەرجەستبوونی ئاگایی ستوونیی نەکردووە (وەک بۆ نموونە لای گەریلا و شۆڕڤان کە بەنێو جیهاندا "هەڵوەستاوە"). نەخێر کوردایەتی بەگشتی بریتی بووە لە یاخیبوونی تووڕەی پیاوی بەدەسەڵاتی گوند و خوێندەواری شار، کە پاشان خودی ئەو تووڕەبوونە خێرا کردوونی بە دەستکەلای ئەم یان ئەو دەوڵەت، بۆ عەمیل، لەرێشدا ئاشکرایە کەرەسەی کوردایەتییەکەیان گەنجان و گوندییەکان بوون، ئەوە بێگومان بە دایکان و باوکانی جەرگ سووتاوەوە (1). لەم ڕوانگەیەوە کوردایەتی هەڵقوڵاوێکی ئاگامەند نییە کە دەرک بە زەروورەی پتەوکردنی توانستە خۆییەکان بکات، بەڵکو دەرهاویشتەی هەستی کەمبەهایی کوردییە بەرانبەر دەسەڵاتدارانی ئارەب و داواکارییە بۆ ئەوە کە ئارەبەکان کورد بناسێنن، لە لەبەر ئەوەی وەک گۆتمان هەڵقوڵاوێکی ئاگامەندی نەتەوەیی نییە، ئەوا داواکارییەکەی بۆ ناساندنی گەل لە کرۆکەوە بریتی بووە لە داواکاری بۆ ناساندنی دەسەڵاتی سوننەتییانەی نوێنەرەکانی. بەمەش کوردایەتی وەک دەرهاویشتەی کەسانی حسسی، پڕ هەست و سۆز، کە بێگومان خوێندەوارەکانیشی تێنیوە، مایەی نەهامەتی و تەنانەت کارەسات (هەڵەبجە و ئەنفال) بووە بۆ کوردەکان. ئاخر ئەوە فاکتە، کە کوردەکان لە سەردەمی شانشینییەوە دەرفەتی خوێندنیان بە زمانی دایک و چالاکیی کولتوورییان هەبووە، پۆستەکانی دەوڵەت بەیان ئاوەڵا بوون، ئەوجا ساڵی 1958 بەفەرمی وەک گەل ناسێنران، لە کوردەکان، یان ڕوونتر ببێژین، نوێنەرانی کوردایەتی، نەیاندەزانی یان نەیاندەتوانی مامەڵەیەکی ئاوەزمەندانە لەتەک ئەو داکەوتە لەبارەدا بکەن. لەم پەیوەندییەدا ئەوە لاوەکییە، کە

یاخیبوونی چینایەتییانەی ئاغاکان لە بڕیاری ڕیفۆرمی کشتیاری کە حکومەتی قاسم دەریکرد، بوو بەهۆی تێکەوتنی کوردەکان، ئەویش چونکە مەلا مستەفا بەپیر یاخیبوونی ئاغاکانەوە چوو و بەو هۆیەشەوە “پارتی”ی ڕاکێشایە نێو شەڕەوە. ئەم لایەنە بۆیە لاوەکییە، چونکە تەنیا ڕووی میکانیکیانەی ڕووداوەکانە. ئێمە گەرەکە لە هەناوی سوننەگەریی ئیسلامییانەی کوردایەتیدا بۆ کێشەکە بگەڕێین، چونکە ئەو سوننەگەرییە تەنیا پێی کراوە بە پێشنموونە کاربکات یان بیداتەوە بەبێ ئەوەی کەمترین پرسیار لەبارەی ئەو پێشنموونە بەکار□ینراوە بکات (گومانی تێدا نییە کە هەروەها حیزبی شیۆعی هەمان دنیابینیی هەبوو). کەواتە حسسییەتی شۆڕەسوارانی کوردایەتی و پێشنموونەی سوننەگەریان هۆکارن بۆ ئەوە کە کوردایەتی لە سەرەنجامدا وەک گێرەشێوێن لە شاخەکان بەرجەستە ببێت و سەرجەم پەیوەندییەکان لە گوند و شار بشێوێنێت، ئەوە تەنیا بۆ خاتری ئەوەی شێخزادانی دەسەڵاتخواز، سەرۆکخێڵان و نەوەکانیان بە یاریدەی خۆژێرخستووانی شارنشین لە دەسەڵاتی ناوەندیدا بەشداری بکەن، هاوکات هەر یەکە لە ناوچەی خۆیدا درێژە بە دەسەڵاتی دێرینی سوننەتیانەی بدات، بەو ڕێیەشەوە شارنشینان بە خۆیەوە پابەندتر بکات، کە ئاشکرایە بۆ ئەو مەبەستە خوێندەواری شارنشینی هەبوو و ئامادە بوون وەک خزمەتکار بەرپرسیاریی بوارە بەڕێوەبەرییەکان و فێرکاری، تەندروستی و هتد وەربگرن. ئەم داکەوتە بێگومان تەنیا ڕووە خێڵەکی-گوندییەکەی کوردایەتی ناگرێتەوە، بەڵکو هەروەها ڕووە مۆدێرنیزەکراو-شارنشینییەکەشی، لەم ب□د□پ□یوەندییەشدا ئاشکرایە کە بەرپرسیاریی سەرەکی دەکەوێتە ئەستۆی ئەمیان، چونکە ئەم زیاتر دەرفەتی بۆ ڕەخسا شار بخاتە خزمەتی مێنتالێتیی گوندییەوە، بەڵێ ئەم سەرباری هەموو پرۆسەکانی مۆدێرنیزەکردن خێڵەکێتیی هێنایە نێو هەناوی دەمەزراوە دەوڵەتییەکانەوە – بە زانکۆکانیشەوە.
کەواتە کوردایەتی بە چەند شێوەیەک بەرجەستە دەبێت، واتا: کوردایەتی لای خەڵکی سۆزمەند و سادەی کۆمەڵ کە دژی چەوسانەوەن، یان دەسەڵاتی بێگانە بەسەر خۆیان و و□لاتیاندا ناخوازن و لەدژی خەبات دەکەن؛ ئەوجا کوردایەتیی سەرۆکھۆز و شێخەکانی تەریقەت و ئاغایان، لە کۆتایشدا کوردایەتیی خوێندەوارانی سوننەگەرا کە خۆیان ل□ نێو هەردوو تەوەرەی ناوبراودا دەبیننەوە، لێ سەرەڕای ئەوە پێویستە بەجیا ڕوویان تێبکەین، چونکە ئەوان لە ژێرخستنی شارنشینا ندا دەستکەلای خێڵەکییەکان بوون.

2

شارنشینانی سۆزمەند و ناخهەژاوی سادە، ساویلکە و کەم یان زۆر

دڵسافی کۆمەڵ، لێ ھەروەھا تا ڕادەیەکی کەمتر گوندنشینان (گەرچی ئەمان وەک لەخۆگری پێشمەرگە رۆڵیان گەورەتر بوو)، ھەردەم کەرەسەی مەبەستەکانی کوردایەتی بوون بەبێ ئەوەی بزانن کە تەنیا بۆ خاتری ھێشتنەوەی دەسەڵاتی ستەمکارانی کورد بەگەڕخراون، یان پەیوەند بە گوندییەکانەوە ڕاستەوخۆ ژێرخراوی کوردایەتی بوون، چونکە دەسەڵاتگەرایانی سوننەتی خۆیان و پێشمەرگەکانیان "بەزۆر لەسەر ورگی ئەوان دامەزراندبوو"، لێ ئەو کەرەسەیە لە ھەردوو ڕووەوە بەسەختی ھەقی سەرکەشیەکانی ئەوانیان داوە، جا ئەوە بە تیاچوون یان ھەژارکەوتن یان وێرانبوونی گوندەکانیان بووبێت، یان لە کۆتاییدا خۆیان بە ناکامیی دەروونی و ڕەشبینی گەیشتبن، دوای ئەوەی بۆیان دەردەکەوت کە فریودراون و خودی کوردایەتیش تەنیا شێوەیەکی دیکەی ستەمکارییە.
لێ لەبەر ئەوەی سیاسەت کرداری ئاوەزمەندانەیە، ئەوا ئەم کوردایەتییەی خەڵکانی سۆزمەند و سادەی وڵاتخواز زیانی نەک تەنیا بە ئەوان خۆیان، بەڵکو ھاوکات بە دۆزی کورد گەیاندووە، چونکە ئەمان کە دەستوێژی بەگەڕخراوی کوردایەتی بوون، بە ژیانی خۆیان تەنیا خەباتیان بۆ ھێشتنەوەی دەسەڵاتی سوننەتییانەی خ□□کییەکان و شارنشینانی ملکەچیان کردووە، کە پێکڕا ستەمکار بوون. لەم ڕوانگەیەوە کوردایەتی بریتی نەبووە لە بزاوتی دەوڵەتگەرای ڕزگاریخوازی، بەڵکو ئامانجە سەرەکییەکەی ئەوە بووە کە پەیوەندییە خێڵەکییەکانی دەسەڵات گەر نەشێت بەھێزتر بکرێن، ئەوا ھیچ نەبێت وەک خۆ بھێڵرێنەوە.

3

یاخیبوون و پەتپەتێنی سەرۆکھۆز و ئاغایان و کوڕە شێخەکان بەتەواوی ڕووی کارای کوردایەتین کە بێگومان وەک یەک سیاسەتیان نەکردووە، چونکە زەمینەکانی دەسەڵاتیان کەم یان زۆر جیاوازن لە یەکدی، جا گەرچی پێکڕا لە ھێشتنەوەی پەیوەندیی سوننەتییانەی سەروەری-ژێروەریدا یەکدەگرنەوە.
سەرۆکھۆزەکان ڕەوایەتیی دەسەڵات لە پەیوەندیی مێژووییانەی خوێنەوە بەدەستدەھێنن. ئەوان لە بنەڕەتدا بەرپرسیارن لە ھەر ئەندامێکی ھۆز یان تیرە، یان ھۆز و تیرە بە ھاوکاریی سەرۆک تیرەکانیان. لەنێو ئەم بونیادە کۆمەڵایەتییەدا "ئەندام / لک"ی چالاک بۆ خاتری "سەرجەم"ێتیی ھۆز لەگۆڕێیە و بڕی "دیدی ڕۆشن"ی ھەر ئەندامێکیش تا سەرسنووری پەیوەندییەکانی ھۆز و ناوچەکەی بڕدەکات، واتا لەو سنوورە بۆ دەرەوە ئاسۆی دید و ئاگاییان "لێڵ"ە، ئەوە بێگومان لەو کاتەشدا کە ھەڵپەی دەسەڵاتی زیاتر دیدیان ئاڕاستەی

پەیوەندییەکانی سەرجەم گرووپی ئەتنی دەکات. کەواتە هۆز و تیرە کە توانای بەگەل-بوونیان نییە، هاوکات بەربەستی سەختن لە بەردەم بەگەل-بووندا. ئاخر بەگەلکردن ئەکتێکی شارییە بەهێزی چەکی (شمشێر یان تفەنگی) ئەڕاستەدراو ڕووەو سەرجەم پەیوەندییەکانی گوندی خێڵەکی، نەک بە پێچەوانەوە، واتا خێڵەکێتیی چالاکبووی سیاسی تەنیا پێی دەکرێت پەرە بە مەنتالێتی و بونیادی کۆمەڵایەتیی خۆی بدات، لێرەشدا لە بەر ئەوەی داکەوتییانە بەندە بە قەوارە هێزی دیکەی مێژوویی-کۆمەڵایەتییەوە و هاوشێوەی خۆیین، ئەوا تەنیا پێی دەکرێت کۆمەڵگەی فرەخێڵ ی مۆزایکی (کۆنگلۆمەراتی گەلەکی) پێکبهێنێت کە ئاشکرایە لە بەر ئەوەی پێکهێنراوی خۆیەتی، ئەوا وەک سەروەر بەسەر شاریشەوە دەیسەپێنێت. ئاخر وەک گۆتمان، شار وەک خزمەتکاری خۆی دەبینێت.

زەمینەی دەسەڵاتی ئاغاکان بەتەواوی بریتییە لە خاوەنداریی زەوی، ئەوە بێگومان بە شوێنی گوزەرانی دانیشتوانی گوندەکانیانەوە. بۆیە بەتایبەتی بەرژەوەندیی ئابووری وای لە ئاغاکان کردووە کە ببن بە هاوکاری دەسەڵاتی ناوەندی. ئاخر کێشەی سەرەکیی ئەوان بریتی بووە لە “پاراستنی ماڵ و سامانی خۆیان”، بۆیە ئامادە نەبوون بە خاتری کوردایەتی بەوێرانکردنی بدەن. بە پێچەوانەوە ئاغاکان بەهۆی ناهاوسەنگیی هێزەوە لە نێوان حکومەتەکان و یاخیبوونەکانی کوردایەتیدا هەڵوێستێکی ڕیالیستییان وەرگرتووە و بوون بە پشتیوانی حکومەتەکان، لە هەمان ڕیالیزم پاڵی بە هەندێکیانەوە ناوە کە لەژێرەوە بە خاتری بەرژەوەندیان پەیوەندییەک لەتەک شۆڕەسوارانی کوردایەتیدا دابمەزرێنن، بە نموونە چاوپۆشی لە چەکدارانیان بکەن گەر هاتبێتن بۆ ناوچەکانیان، یان کەمێک کۆمەکی ئابووری و هتد.

لە دەسەڵاتی شێخەکان بە پێچەوانەی ئاغاکان و تەنانەت سەرەکهێزەکانەوە زەمینەیەکی ڕەوانیی هەیە و دەگەڕێتەوە بۆ تەسەوف بەگشتی و تەسەوفی ئیسلامی بەتایبەتی (یان تێکهەڵکێشبوونی هەردووکیان کە بەتایبەتی لای شێخایەتیی بەرماڵ دەیبینین و شێخەکانی گەلێک سۆفیترن لە ئەوانەی تەریقەت، بۆیە دەسەڵاتخواز نین).

کەواتە ئەمە گەرەکە هەروەها لە ڕووی سۆسیالەوە جیاوازی لە نێوان شێخەکاندا بکەین، چونکە وەک گۆتمان هەموویان داواکارییان بە دەسەڵات بەرزنەکردەتەوە، بەڵکو زۆرینەیان هاوشێوەی خەڵکی هەژاری “ئۆمی” ڕەنجبەر بوون، بەڵێ تەنانەت خانەوادەی هەژار بوون و گەر نەوەکانیان هاتبێتنە نێو کوردایەتییەوە، ئەوا سەر بە چالاکبووانی سۆزمەند و لەخۆبوردووی کوردایەتی بوون.

لە ئێمە گەرەکە هاوکات لەنێو شێخەکانی تەریقەت و نەوەکانیشاندا جیاوازی بکەین، چونکە لەنێو ئەوانیشدا لە ڕەوتی شارنشینبوون و تەشەنەی دامەزراوەی دەوڵەتیدا چەندین نەوە هەڵکەوتوون کە ئاگایی شارنشینییان، بەڵێ تەنانەت ئاگایی بەشاریبوونیان، وای لێکردوون بەشانازییەوە ڕەفتار و لەقەبی "شێخ" ڕەتبکەنەوە، هاوکات ڕێزمەندانە ناوی باوکی خۆیان هەڵبگرن و ناوببەن، بەمەش وەک خەباتگێڕی شارنشین یان شاری چالاک ببن.
کەواتە کاتێک لە شێخەکان دەدوێین، دەبێت مەبەستمان لە کەمینەی هەر بچووکە دەسەڵاتخوازەکەی شێخایەتیی تەریقەت بێت. جگە لەوە بە ئەم پەیوەندییەی ئێرە کە پرسەکانی کوردایەتییە، پەیوەندییەکانی دەسەڵات لەنێو ئەو قەوارە بچووکەی شێخایەتیدا گرنگن، واتا بوونی ئەو پەیوەندییە تاکڕەوییانە بە مەدرەسەی سیاسەتکردن لای نەوەکانیان کە لەنێو کوردایەتیدا پێگەی دیاریان تەنانەت لە شێوەی سەرۆکایەتی یان سکرتێری پارتدا پچڕیوە، ئەوجا لە سەرەنجامدا دەسەڵاتی دەسپێتییان بەسەر شار و گونددا زیتکردەتەوە. ئاخر ئەوان لە زایینەوە لەنێو ئەو پەیوەندییە سەروەری-ژێروەرییانەی شێخایەتیدا سۆسیالیزەکراون (بەکۆسکراون)، کەواتە تەنانەت لە کاتەکانی بانگەشەی لێنینیزم و ماویزم و سۆسیالیزم و هتد-دا هێشتا هەر لە شێوەکانی کاری سیاسی و شێوەی مۆدێرنیزەکراویاندا پەیوەندییەکانی شێخ-موریدیان بە پەیوەندیی پارتایەتی تەرجومە کردووە و دەکەن. ئاخر لێنینیزم یان ماویزم لە بنەڕەتەوە مۆدێرنێتیی کەس زەروور دەکەن کە بە هەڵوەشاندنەوە و لەکارخستنی کەسێتیی سۆسیۆ-کولتووریانەی خۆ و بنیاتنانی کەسێتییەکی نوێی لێنینیستی یان ماویستی دەهێنرێتە گۆڕێ (ئێمە بە ئەم گۆڕانە نموونەی کوردیمان هەیە کە هێنانەگۆڕێی کەسێتیی ئاپۆجییە لە کەسێتییە گوندی یان شانشینییە کوردییەکەی نێو تورکیاوە، ئەمەش بەڵگەیەکە کە تێروانینەکەمان دانەوەی سوننەتگەرییانەی گۆڕانەکانی خۆرئاوا نییە).

لە بنەڕەتدا هەر سێ تەوەری ناوبراوی کوردایەتی لە ئامانجێکی کرۆکیدا یەکدەگرنەوە کە درێژەدانە بە دەسەڵاتی خێڵەکی-گوندی یان دانانی وەک بنەڕەتی دەسەڵاتی خێڵەکی-شارنشینی، جا گەرچی گەرەکە لەم پەیوەندییەدا تا ڕادەیەک کارایی ئاغاکان لەبەر ئەو هۆ ناوبراوانەی سەرەوە وەک لاوەکی وەربگرین. بە هەر حاڵ، نوێنەرانی کوردایەتی بە خاتری دەسەڵاتی سوننەتییان ڕێگەی ئەوپەڕی دەندانەیان گرتە بەر کە دەتوانین ناوی بنێین "شۆڕکردنی لەڕادەبەدەر یاخی". بە پوختی مەبەستمان لەم تێگەیە ئەوەیە کە

ئەوان بەلایانەوە ئاسایی بوو و تا ئەمڕۆ ئاساییە لەدژی ئێراق بچنە خزمەتی ئامانجە سیاسەتییەکانی دەوڵەتانی دراوسێی ئێراقەوە، بەڕێی تەنانەت بییانهێننە نێو ئەو دەوڵەتەوە کە ئەوان خۆیان هاوڵاتی ئەون، بەوەش هەموو بەهانەیەک بە دەسەڵاتە ناوەندییەکانی ئێراق بدەن بۆ ئەوەی شێتگیرانەتر شەڕی ناسیۆنالیستانەی خۆیان لەدژی کورد پراکتیزە بکەن، بەڵێ تەڕ و وشکی کوردستان بسووتێنن و تەنانەت شار و گوندی بە چەکی کیمیایی لەناو بەرن. بەکورتی یاخیبووانی دەسەڵاتخوازی کورد ئامادە بوون بۆ خاتری مەرامەکانیان هەر تاکێکی کورد بکەن بە قوربانی، بەوەش خۆیان ئەرگومەنت بە سیاسەتی نێودەوڵەتیی وڵاتان بدەن ئەو جۆرە تاوانانەی حکومەتە ناوەندییەکانی ئێراق ئیهمال بکەن، چونکە ئاگایی دەوڵەتداریی دەوڵەتان بەڕێزەوە هەیبەتی دەوڵەت دەنرخێنێت، بە پێچەوانەشەوە پێشڕەویکردن بۆ سوپای بێگانان لەنێو وڵاتی خۆدا بە نیشانەی ئەوپەڕی سوکایەتی و بێکەرامەتی دادەنێت و ڕێبەرەکانیشی بە ئاشکرا ناودەنێت "قەحبە"!

ماویەتی …

(1) بێگومان پێویستە بەلاوەکی ئاماژە بە سەربازی فیرار و شەلاتییەکان، بە کوڕانی تۆراو لە باوکی خۆیان بە گەنجانی موغامیر بدەین کە حەزیان لە جەولەی نێو شاخەکان و گەڕمز و حیلکە حیلکی برادەریانە بوو، لە رۆلیان بەڕاستی لە کوردایەتیدا لاوازە. لە بنەڕەتدا مەتەڵی ڕاستەقینەی کوردایەتی خەڵکی / گەنجی وڵاتپارێز و گەلخوازی سادە یان سۆزمەند بوون نەک ئەو ناوبراوانە، بۆیە گەرەکە لە پەراوێزدا ناوببرێن. بێگومان پێویستە بەجیا و تایبەت ڕەچاوی شەقاوەکان لەنێو هەردوو لایەنی مەلایی و جەلالیدا، بەڵێ تەنانەت لە سەرکردایەتیی "کۆمەڵە"دا بکەین، چونکە ئەمان بەڕاستی بەهۆی جەبانەتیی کەسێتییانەوە رۆڵی یەکجار نێگەتیڤیان گێڕاوە و ئەمڕۆش دەگێڕن.

لەژێر هێڵی هەژاری هۆشمەندی دا .. نیگار نادر

سیاسەت و پرۆسەی وەبەرهێنانی مرۆیی ، لە بونیادنانی دامەزراوەی پەروەردەیی و فێرکاریدا، خۆی دەبینێتەوە، بەمەبەستی هەبوونی سیاسەتی ئامادەسازی گەنجان، لە رووی زانیاری و ئاکارییەوە، لە گشت بوارەکانی، زانستی و کۆمەڵایەتی و یاسایی دا بۆئامانجی نەتەوەسازی و تاکی هۆشمەند، بەڵام بەداخەوە لە هەرێمی کوردستاندا ئەو سیاسەتە هیچ بناغەیەکی بۆ دانەنراوە و بەڵکو تائیستاش بابەتێکی پشتگوێ خراوە، ئەوەش کرۆکی سەرەکی کۆی تەنگەژەو کێشەکانی وڵاتسازییە، بەتایبەتی بۆ ژنان کە هەم وەک دایک، هەم وەک بەرپرسیارو بەشداری سەرەکی، لە کۆی دیاردەو دەرهاویشتەکانی کۆمەڵگەی کوردی دا پێکهێنەرن.
کەوتنە ژێر هێڵی هەژاری" لێرەدا، تەنها بەمانا ئابوورییەکەی نییە و، مەبەست لە بژێوی نییە، بەڵکو مەبەست لە کۆی ئەو هێڵە هەژاریانەیە کە ڕێگە لە پێشکەوتنی دەگرن و مرۆڤ لە ڕووی هۆشمەندییەوە دەکەوێتە ژێریان ، هەرێمی کوردستان کە تژی یە لە جۆرەها دژبەیەکی وتەنگەژەی سیاسی و، ئابووری و کۆمەڵایەتی ، لە بەرئەوە زۆربەی بابەت و پرسەکان، دەکەونە ژێر هێڵی هەژاری هۆشمەندییەوە.

لەراستیدا نکۆڵی لەوە ناکرێ، کە کۆمەڵگەی کوردی، بەر لە بیست ساڵ، کۆمەڵگەیەکی لاچەپەک و، تژی لە جۆرەها چەپێنراوی بووە ، دۆخی ژنان لەو کۆمەڵگەیەدا، پر بوو لە ئاستەنگ و، بەربەستی کۆمەڵایەتی ، یاسایی، ئاینی و ئابووری ، بەلام لەگەڵ هاتنی تەوژمی، نیولیبرالیزمی ئابووری و بەبازاڕ بوون ، کۆی پێوەرو ئاستەنگ و بەربەستەکان گۆڕدران و، بەشێوازێکی مەترسیدار و کتوپڕ، دۆخی ژنانیان وەرگێڕاوە بۆ بەرخۆری و، بۆ کاڵابوونێکی تەنها مادی نا، بەڵکو مەعریفیش.

دیارترین دەرهاویشتەکانی ئەم بەبازاڕبوونەش، لە بەکاڵابوونی هۆشیاری دا دەردەکەوێت، وەکو پرۆسەکانی هاندان بۆ پیشەنگ بوونی ساختە ، هەوەسی بوون بە سەرکردە، بەدەستهێنانی بڕوانامەی بەرزی ئەکادیمی ، بوون بە هونەرمەندو ئەستێرەی ناسراو، هاوتەریب لەگەڵ شەپۆلی پەرنەئەدگاری، لە ئاکارو لە ڕەفتاردا، لەوسۆنگەیەشەوە تێکڕای ئەو پەروەردەو دیاردانە، زەبری کوشندەی لە هۆشیاری هەزو

هزری ژنان داوە.

ئەوڕۆ لە کوردستان، یەک لە ڕووەکانی، کەوتنە ژێر هێڵی هەژاری هۆشمەندی و نەبوونی سیاسەتی و□ بەرهەمهێنانی مرۆیی،سەرهەڵدانی ئەو لەشکرە ژنە (رۆشەنبیر هەژارانەن)، کە بە ناو و شێوازی جیاواز، لە پێگەو پڕۆگرام و پۆستی سیاسی و، مێدیایی و رۆشەنبیری و ئەکادیمی دا، بەنوێنەرایەتی تەواوی ژنی کورد گوتار بڵاودەکەنەوە و، دەهێنرێنە سەر شاشەی تیڤیەکان ، دەبنە نمایشکەری هەرێم ل□ و□لاتان ، لە سیلکی دیپلۆماتی دان ، بە ئەکادیمیست و ڕاوێژکار دەناسێردرێن.

بەڵام بە پێچەوانەی ئەو پێناسانە، زۆربەیان لەژێر هێڵی هەژاری رۆشەنبیری دا، قەتیس ماون، هەڵگری چەندین تایتڵی ئەکادیمی و سیاسین، بەڵام لە ئاست پێورە زانستی و ستانداردەکانی جیهان کورت دەهێنن ، پێشگری ناوی هەمەجۆریان هەیە، بەڵام لە بەر هەژاربوونی هۆشمەندی و جیهانبینی ژنانەیان ، پیاو ڕەفتار، پیاو گوفتار هەڵسوکەوت دەکەن .

ئەگەر ورد سەرنج بدەین، لە دەساڵی ڕابردوودی کوردستاندا، ژنان ڕواڵەتیان زۆر مۆدێرن بووە ، لە ڕووی ئازادی کارکردن، بەرەو پێشچوونێکی بەرچاو هاتۆتە کایەوە، لە ڕووی سیاسیەوە، چوونەتە ناو زۆربەی جومگەکانی حوکمڕانی و، پێگەی گرنگ گرنگیان پێسپێردراوە، تا ئاستی سەرۆکایەتی کردن، بەڵام بەداخەوە لەناوەرۆکدا، نەیانتوانیوە نە هێز نە هزر ، نە جێ پەنجەیان دیاریبکەن و بەدیدێکی ژنانە، مودێلێکی نوێی خۆکردی ژن لە باشوور، لەناو سیاسەت و کۆمەڵگا و رۆشەنبیری دا دابهێنن .

کەوتنە ژێر هێڵێکی تری هەژاری هۆشمەندی، کە زۆر بێزەوەرە ئەویش ناوزەدکردنی ژنانە بە کاڵایەکانی وەکو ترۆمبێلی گرانبەها ، مۆبایل و سیتی ، گەرەک ، هوتێل ، قوماش، جۆرەها بابەت و کاڵای ناجیزەتر ، لەهەمانکاتدا شانازیکردنی ئەو ژنانەشە بەو ناوبانگانەی کە لە ئامێرەکانەوە سەرچاوەیان گرتووە کردونیەتە ئایکۆن و ئەستێرەی ناسراو ،ئاشکرایە لە هەر کۆمەڵگایەکدا، کاتێک دەبەنگی ریکۆرد دەشکێنێ و، هەڵفریواندنی گشتی دەگاتە لوتکە، ئەوکات، جۆرەها کەس و بابەتی پووچ، دەبن بە ئایکۆنی مەزن و جیهانی ، لە کۆمەڵگە دواکەوتووەکانیش دا،بە جۆرەها زڕە ئایکۆن کۆپیان دەکەنەوە .

ئەوەی ڕاستییە، کۆمەڵگەی کوردی ، کۆمەڵگەیەکی تاز□ پێداکەوتەیە، لە درزێکی بچوکەوە، هەڵڕژاوەتە ناو جیهانێکی مادی و ئەو

سەرمایەداری و کەپیتالیستە تینویەی، بەبێڕەحمانە مرۆڤ دەهاڕێ، بە بەدەستهێنانی قازانجەکانی، بەتایبەتیش ژنان .

دەرئەنجامیش ئەو بەکاڵابوونە بلەزەی ئەو جۆرە ژنانەی ، سۆشیال مێدیا زۆر بە خێرایی، زۆر بەکاڵاوکرچی کردونیەتە، ئەستێرە و خاوەن ناوبانگ ، بە ملیۆنان فۆلۆوەرو لایک و ناوبانگی دیجیتاڵیان هەیە، وەک بوکەڵەیەکی دیجیتاڵی لە قەیرانی هۆشمەندی دا دەسوڕێنەوەو دەکرێنە سەرچاوەی بازرگانی کردن بە مرۆڤ.

بە تێڕامان لەو پرسە پێویستە، سەرنج لە ستراکتەرو سروشتی کۆمەڵایەتی و، سایکۆلۆژی کۆمەڵگەی کوردی بدەین، ئنجا دەبینین چ تێکەڵەو تێکچڕژانێکی مادی ، مۆڕاڵی ، بەهایی ، بەناوی پێشکەوتن و کرانەوە، بەناوی هونەر ، مێدیای ئازادو ، بازرگانی ئازادەوە، لە کوردستان دروستبوون ، لەهەمانکاتدا بە پێچەوانەشەوە، کۆمەڵگا تژیە لە چەپاندن و، نەبوون و پەراوێزخستنی، پێگە و دەنگی ژنانی، بەتوانا و شارەزا لە هەر یەک لە بوارەکانی ژیان دا.

هەر لێرە دا، دەبێت لەسەر ڕاستیەک، هەڵوەستە بکەین، ئەویش ئەوەیە، هەتا ئێستاش لە هەرێمدا ئەکادیمیایەک، گەلەرییەکی شایستە نییە، هونەری تێدا بخوێنرێ و (ئارت) هونەری تێدا نمایش بکرێت!؟ لەبەر ئەوە، دەبێت بەسەرسوڕمانەوە، سەرنج لەو هەموو ژنە (مەکاپ ئارتیستانە) بدەین و، بزانین دروست لەکوێوە هەڵقوڵاون و، بەرهەمی چ جۆرە بازرگانیەکن ؟! هەروەها لێرە، نە پیشەسازی جلوبەرگ هەیە، نە بازرگانی جلوبەگ ، ئەی ئەو هەموو نمایشکارە و مۆدێلانە چۆن دەتوانن، ئەو ناوبانگانە لە خۆیان بنێن.

لە گۆشەنیگایەکی ترەوە ، ئەگەر بەراوردێکی نێوان ژیانی کۆمەڵایەتی ڕاستەقینە و ژیانی سۆشیال مێدیای کوردی بکەین، هەست بە دوفاقیەکی ترسهێنەر دەکەین ، چونکە کۆمەڵێک ژن بوون بە مۆدیل ، مایکاب ئارتست ، لایف دروستکەر ، بلۆگەر ، فاشیۆن دیزاینەر، ئەستێرەی میدیای بەناوبانگ ، هتد،،، زۆر ناوی سەیرو سەمەرەتر، کە تەواو ناکامە و دژبەیەکن، لەگەڵ ئەو پیشانەدا، چونکە نە بەڕاستی خاوەن پسپۆریەکن، لەو پیشە و بوارانەدا، نە دەرهاویشتەی سروشتی ژیانی ئەو کۆمەڵگەیەن، کە تێدا گەورەبوون و دەژین، بەڵکو زۆر کۆپیەکی بەزەوەری، ئەو ژنە ئایکۆنانەی کەنداو، یا ڕۆژئاوایانەن، کە بە مەبەستێکی بازرگانی و سەرنجڕاکێشانی ژنان بە خۆیان، وەک کاڵاو، هەروەها بە ئەو کاڵایانەی نمایشی دەکەن، هەڵتەقیون و ژنیان کورتکردۆتەوە تەنها بە بازاڕ.

لەبەر ئەوە، هەتا وردتر ببینەوە، بە لەشکر ژنی(ڕۆشەنبیر هەژاری) تر دەبینین، کە بودجەیەکی زۆری ئەو وەڵاتە دەبەن و، کەس ناشیانبینێت و ناشیاناسێت، بەشێکیان لەژێر تایتڵی ، داکۆکیکەر

لە جێندەر، فێمێنیزم، بانگەشەی سکۆلارێکی سەربەخۆ دەکەن، لە ناو پۆستی کارتۆنی و رێکخراوەیی دا، بەشێکیان ئەو کلاسە لە بەناو ئەستێرەو هونەرمەندن ، بەشێکی تریان، پۆستی سەرۆکی هەستیارترین دەزگا دەکەن، لەناو دەزگا هەستیارەکاندا، مووچەی بەرز بەرزیان پێبەخشراوەو ، وەکو موشەخۆرێکێش زەبر لە هاتنە پێشەوەی ژنانی بە توانا دەدەن.
هەموو ئەو ژێر هیڵە هۆشیاریانەی ئاماژەمان پێدان، ژنانێکیان پەروەردە کردوە کە بە جۆرەها تایتڵ، لەناو نەخشەی ئابووری و سیاسی و کۆمەلایەتی و دەرکەوتوون، بەڵام تا ئێستا نەیانتوانیوە(حیزببەندی) و (کالابەندی) ، کە هاشێوەی(پارێزبەندی) یاسایی، پێیان بەخشراوە، جیاواز لەو ئەجیندا مادی و سواوانە، لەو بەکاڵابوونە قێزەوەنە، نەیانتوانیوە کۆدەنگیەکی ژنانە دروستبکەن و، لەسەر کێشە سەردەمیەکانی ژن لە هەرێمدا گوتاری هۆشمەندی و ئاوەزمەندی خۆیان هەبێت، ئەگەر سەرنج لە گوتارەکانیان بدەیت، جۆرەها ڕەگی دووبەرەکی کومەڵایەتی، دژایەتیکردنی هەرێمی کوردستان، رەگەزپەرستی، پاشکۆیی دەبینیەوە .

هەروەها ئەوڕۆ، ڕوویەکی تری ترسێنەری، کەوتنە ژێر هێڵی هەژاری هۆشمەندی کەوتنە ژێر هیڵی هەژاری ژنبوونە ،ئەویش لە ڕێی بڵاوبوونەوەی شەپۆلی پۆرنۆئەدگاری و نەشتەرگەری جوانکاری، جوانکاری روخسارو جەستەیە، کە لەهەرێمی کوردستان، دەرهاویشتەی سەرسوه□ن□ری ل□ک□وت□وە، هەروەها یەکە لە بازرگانییە ڕەشەکان و، هۆکاری سەرەکی تێکچوونی ئاسایشی تەندروستی وئاسایشی کۆمەلایەتی ژنانیشە.

ئەگەر وردتر سەرنج بدەی، جیاواز لە مۆدێل و فیگەرەکانی موزیک و هونەر ، ژن لەناو زۆربەی چینەکانی مامناوەند هەژارو و خیڵەکانیش دا، هەتا بگرە ئەو ژنانەی خودان پۆستی کۆمەلایەتی و سیاسی باڵاشن، بە ڕوخسارێکی شێواوی پفدراوی بۆتۆکسی و راکێشکراو ،نیمچە هەرزەییەوە دەردەکەون ، خەریکە روخسار شێواوی و پۆرۆنۆئەدگاری ژنان لە ڕێگەی جوانکاریەوە دەبێتە دیاردە و ستاندار، بۆ بەدەستهێنانی پێگەو پۆست و ناوبانگ و هەروەها ئەو پۆرنۆئەدگاریە بەهێزترین پێودانگە بۆ چوونە ناو سیاسەت و بازرگانی و ئەکادیمیاو کۆی ستراکتۆرەکانی کۆمەڵگە.
ڕووی لەوەش سەمەرەتری، کەوتنە ژێر هێڵی هەژاری ژنبوونەوە، رۆژئاوا ئەدگاریە، لە شێوەی دەرکەوتنی نەوەیەکە، لە کیژە گەنجەکان ، کە بە شێوەزارێکی نیمچە ئینگلیزی دەئاخفن و،

رۆژئاوایانە دەهزرن و، بە ستایلێکی پڕ رۆژئاوایی، ڕەفتاردەکەن !
ئەوان سەرەڕای روخسار شێواوی ، زمان شێواوی ،ئاکار شێواویشن، زۆربەی زۆریشیان، پەروەردەو دەرچووی زانکۆ و قوتابخانەن، ئینگلیزی و بیانییەکانن، کە بەشێوەیەکی گشتگیر، لە سوشیال میدیادا، بەزمانی ئینگلیزییەکی هەندێک جار تێکەڵکراو بەکوردی، نوێنەرایەتی هزری ژنانی کۆمەڵگاو، ئاوەزمەندی ئەوەی ژنانی کوردستان دەکەن .
ئەوانە، ناتاگایانە دەر هاویشتەی ئەو کولتوورە ئەمەریکییەن، کە بیست ساڵێکە، بەسەر کوولتووری کوردی سەپێنراوە، بەتایبەت لە ڕێگەی خوێندن، لە زانکۆ ئەمەریکییەکان و، بەڕواڵەتیش، لەهەوەی دەستگرتن بە کوولتووری کوردیەوەن ،بەلام لە بنەڕەتدا تەواو رۆژئاوا هزرن و لە کەسایەتیان دا، هەست بەو بۆشاییە گەورەیە دەکەی، کە لە نێوان ئەوان و نەوەی پێش خۆیاندا دروستبووە.

کەی ئەو ئاماژانە دەرئەنجام و گەواهین بۆ هەبوونی کەلێنێکی گەورەی وەبەرهەمهێنانی مرۆیی و سیاسەتی وڵاتسازی و گەندەڵی ، لەوانەش زۆر ترسناکتر ئەوەیە ، کە کۆمەڵگا بەتەواوی بکەوێتە دەست مەدیا ، مەدیا نوێنەرایەتی هەموو ڕەهەندە مەعریفی و زانستی و ئیتیکییەکانی بکات ، میدیا رۆڵی هەموو دەزگایەکان بگێڕێت ، مەدیا لەبری دادگا ، تاقیگە وئەکادیمیایەکان بڕیاربدات، دروست وەک ئەوەی ئەوڕۆ لەکوردستان ئەزموونی دەکەین، ئەگەر ورد سەرنجبدەین، لەو دونیایەدا زۆر بە دەگمەن دەبینین، کەسێک ناهێنرێتە سەر شاشەی تەلەفزیۆنێکی سەتەلایت، ئەگەر بە ستاندارە جیهانییەکان، پێوانە نەکرابێ و، بە ڕۆشەنبیر نەناسرابێ!

بەڵام بە پێچەوانەوە، لەو کۆمەڵگەیەدا، لەو زەلکاوی مەدیاو سوشیاڵ مەدیایەی ئەورۆدا، هەموو پێوەرەکان بەلاوە نراون، تەنها بەمەبەستی، پەیداکردنی بینەری زۆرتر و، لایک و شێری زیاتر ، رۆژانە دەبینین کەسانێک ، ژنانێک، کە لە ترۆپکی هەژاری رۆشەنبیری دان، لە تیڤیەکاندا پیشاندەدرێن ، دواتر رێژەی ئەو هەموو بینەرە و، لایکانەی لەسەر ڤیدۆکانن ، وەک هاوبەش و هاوڕا دەژمێردرێن، هەروەها ئەو مەدیاو سۆشیال مەدیایانەی، سەدان جار پەخشیان دەکەنەوە، زۆر زیاتر کارەساتبارترن لە دیمەنەکان.

ئەوەی جێگای تاسانە ، هەرێمی کوردستان لە سی ساڵی ڕابروودا ، سیاسەتی فێرکردن خاڵی بووە لە سیاسەتی پەروەردە زۆر بە لاوەکی ئەژمارکراوە ، بەتایبەت بە ژنان هەم لەڕووی زانستی هەم لەڕووی هۆشیارییەوە لەژێر هێڵی هەژاری ستانداردەکانی جیهان دایە ، بەدەگمەن نەبێ قوتابییە کیژەکان بارگاویکراون بە بەکاڕابوونێکی

گشتگیر بەنموونە، بوون بەو هونەرمەند و ئەستیرانەیان کەپیکردنەوەیان ، بەوانامەی بەرز ، هەبوونی سامان و ناوبانگ، نەشتەرگەری جوانکاری ، شووکردن بە کەسانی سامان‌دار ، بەدەستهێنانی پۆست و پێگە.

ژ دووماهیێدا ئەوەی گوومانی تێدانییە ئەوەیە هەر کۆمەڵگەیەک، پرۆسەی وەبەرهێنانی مرۆیی، تێیدا شکستی هێنابێ، گەندەڵی و ڕوکەشکاری لەناویدا ڕەگیان داکوتابێ، ئەوا حەتمەن لە لایەن ژنانی هزر شێواو ، روخسار شێواو ، زمان شێواو ،ئاکار شێواوەوە نوێنەرایەتی دەکرێت، هەروەها کاتێک ئەو جۆرە ژنانەش نیوەو دایکی کۆمەڵگەکە بن ، ئەوا بەدەنیایەوە، کۆمەڵگایەکی داماڵدراوە، لە ئینسانیەتی و کۆمەڵگەی هەوەس و هەرەسە و جگە لە هەوەس و هەرەس، زیاتر هیچی تری لێ چاوەڕێ ناکرێت و ژنەکانی هەمیشە لەژێر هێڵی هەژاری ژنبوون دا دەمێننەوە ، هەروەها ئەو کۆمەڵگەیە لە هەژارترین ئاستی ئاسایشی تەندروستی و کۆمەڵایەتی دا دەمێنێتەوە هەرگیز ناکارێ تاکیکی هۆشمەند پەروەردە بکات.

٢٠\٥\٢٠٢٠

کەرەنتین ... نوسینی: کاوە عوسمان عومەر

ماڵێک، دۆڵێک، چرایەک،
ڤایرۆسی مرۆڤ، مرۆڤی ڤایرۆس، ژەهری..
پەنجەکان، سوتانی باڵی نەوسەر،
کوێربوونی ماسیەکان، خنکانی هەڵۆ

لە گەردونێکی بێهودەدا
هەموان کەرەنتین، بە تاریکی هاتن..
بە تاریکیش، ئەم شانە بەسەرو بەرە..
جەدەڵێن، پەیامی ناڵێشن،
دڵەکان کون، ئاسمانیش..
وەک ڕۆح، وەک وشەکان، بەش

هەر چاوەڕوانن، دوور لە ڕێگای بینینەوە
پێش سوتانی زەمین، ڕاوکردنی سروشت، هەروەک..
مەرگی پڵنگ، خنکانی دارستان،
دانانی تەڵە بۆ هەوری یاخی
کەرەنتینی دڵ، کەرەنتینی حەز، کەرەنتینی..
نیشتمانێک، بەجێمان هێشت،
لەسەر لەپی ڕەشی ئافات

دڵۆپە بارانێک لە بونێکی سارد ،
ڕوخسارێک وەریو وەک سوتماک..
وەک ڤایرۆس ، لە جەستەی تەنیاییدایت ،
وەک ڤایرۆس، لە نەبوونا دێی، ئەشمێنی و..
ناشمێنی، مردن لە جەستەی هەردوکمانە..
وەک ڤایرۆسێکی نادیار، بەڵام زۆر ترسناک
خاکێک، وەک دوو لەتە سێو..
کراوەتە سەر خوانی دوو مەرگپۆش،
نەوت و کریستا□□ی زەمین، خۆراکی ئەوان
ئێمەش وەک خەو، وەک ڕەش□ با
دێێن و ئەچین،لێئەگەڕێین، بێگوێدانە
ئازار، تا ڤایرۆس لاشەمان کەوڵ ئەکا
دوای مەرگ برسێتی کوا، گەڕان کوا

کەرەنتینی ماڵە چۆڵەکان، کەرەنتینی چۆلەکە بەستەزمانەکانی دوای جەنگ،
سواڵکەرەکانی ئەوشەقامانەش..
نەچووونەوە سەر تولەڕێی هیچ فیردەوسێ

پرسیارێک، لە گوڵی خۆڵەمێشی...
خۆشبەختی، لە وڵاتێک لە زەرنیخ
و هەنگوین، پرسیارێک د□رבارەی..
بەدبەختی ئەو مردوانەش، هەم خاکیان، ..
هەم خوێنی زەمینیان لێدزرا.

ئافرەتیش ئەتوانێت ... پارێزەر: مریەم عباس برادۆستی

لە جیهاندا ئێستا هەمووکێبرکێی سەرکەوتن دەکەن بە کارکردن یان گەیشتن، بەو خەونەی کە هەیانە، کە لە دونیای ئێستادا ئەمە بەتەنیا بە پیاو نەماوەتەوە، بەبەراورد لە گەڵ چەند ساڵی ڕابردوو، گەر سەرنج بدەین لە مێژوودا لەسەردەمانی زوو ئافرەت زیاتر لە بواری بازرگانی و خاوەنداریەتی و ئابوریدا کاری کردووە، بەڵام بەپێی قۆناغ ئافرەت ئەم توانایی لێ زەوت کراو پیاو خۆی بە خاوەنی بازرگانی و موڵکداری ئەزانی. ئافرەتیش دەبێت لە ماڵ بێت، بەڵام لە دونیای ئێستادا کە قوناغی پۆست مۆدێرنەیە دەبینن، ئافرەتیش لە کایەکانی سیاسی و ئابوری و بازرگانی و هەتا دوای نمونەی زیندوون لە سەرکەوتووی و بەرپرسیارێتی کە نمونەی زیندوو هەن لە ئێستای جیهاندا کە ئافرەت سەرکردە و خاوەن کار و بەڕێوبەر و فەرماندەی هێزی چەکداری وڵاتەکانیان، لە ئێستادا ئافرەتیش دەڵێت من دەتوانم ئیتر من بەتەنیا ژنی ماڵەوە نیم.

وەک دەبینن، لە کۆمەڵگەی کوردیدا؛ ئافرەتیش هاتۆتە نێو کایەی بازرگانی و کارکردن بەتایبەت لە ئێستادا خۆشبەختانە ئافرەتیش هاتۆتە ئەم نێوەندە بە ئەوەی خاوەن کار و خاوەن بازرگانی سەربەخۆبێت، شان بە شانی پیاو، وەک چۆن ئەبینین لە ڕابردوو یەکەمین ئافرەت لە کوردستان (نەجیبە)خانی مەلای گەورە بوو چۆتە بەرخوێندن، هەم لەرووی کۆمەڵایەتیەوە دەستکەوتێکی مێژووییە کە کچێ مەلایەك شان بەشانی ڕەگەزی پیاو بخوێنێت و مافی چینایەتی ڕەگەز بە دەست بێنێت ، هەم لە ڕوی زانستیشەوە وەك ئافرەتێك بەشداری لە پیشخستنی کۆمەڵگای کردوە … چەندان نمونەی هاوشانی خاتوو نەجیبەمان هەیە.

بۆیە دەبێت ئافرەت لەو قاڵبە بێتە دەرەوە، بەو پێی خاوەن بازرگانی و سەرمایەیی خۆی بێت، بە باشترکردنی ژیان و دونیا بینینی خۆی شان بەشانی خێزان یاخود هاوسەرەکەی کە هاوکاربێت. یەکسانی جێندەری لەوێدا زیاتر یەکسان دەبێت کە پیاو و ژن لە کاردا یان لە هەڵبژاردنی شتەکانی سەربەست بێت، ئەمە کارکردن بە یەکێک لەم نمونانە دا ئەنێین تا ڕادەیەک وا دەکات ئەم باڵانسەی جێندەری ڕابگرێت. پێویستە لەم عەقلە دۆگمایە بێینە دەرەوە، کە ئافرەت تەنیا ژنی ماڵەوە نییە، کە پێمان وایە ئافرەت

پێویستی بە کار و پێویستی بە سەربەخۆی داهات نیە، چونکە ئەو خاوەن ماڵ و خاوەن هاوسەر ئەو کارەش بە هاوسەرەکەیەتی کاربکات و ژنیش تەنیا دەبێت لە ماڵ بێت. بەڵام نا ئافرەتیش پێویستی بە کارە و ئافرەتیش خاوەن هێز و بڕیارە هەم ئەتوانێ دایک بێت هەم ئەتوانێت بازرگان و سەرکردەش بێت . بۆیە گرنگی ئابوری سەربەخۆ بۆ ئافرەت پێویستە و گرنگە، کەم کەس ئەتوانێت لەم گرنگیە تێبگات، چونکە هەم ئەتوانێت هاوکار و هاوپشتیوانی هاوسەر و خێزانەکەی بێت، تێیدا هەست بە بوون و وجوودیەتی خۆی دەکات وەک مرۆڤێک هاوشان وەک پیاو. بۆیە ئەمە کاری ڕێکخراو و کاری پەروەدە و نەوەندەکانە کە بتوانن وشیاری زیاتر بخەنە روو بە بەرچاو روونی زیاتر لەهەم بەر وشیاری ئافرەتان وەک ئەوەی ببن بە خاوەنی ئابووری سەربەخۆ و کاری تایبەت بەخۆیان.

کاری حوکمەتیشە وەک هەزێکی وەگەڕ خەر لەتوانای ئافرەت بڕوانێت، کە لە سەکتەرەکاندا بەرپرسیاری زیاتریان پێ بدرێت تا ببێت بە هەوێنی هێز و توانست بۆ کچ و ژنانی تر لە کۆمەڵگە، لە ڕێگای دەزگای ڕاگەیاند و زانیاری حوکمەتیش زیاتر کاربکرێت لەوەی ئافرەتیش هیچی کەمتر نییە لە پیاو، چونکە لە کۆمەڵگەی ئێمەدا تا ئێستاش ئەم دیاردەی کارکردنەی لای ئافرەت بەچاوێکی ترەوە سەیر دەکرێت، وەک بڵێ لادانە لە ڕەساو یاسای دابونەریتە باوەکانی نەو کۆمەڵگە، کت بەداخەوە تا ئێستا بەشەوەیەکی بەرچاو ئەم ڕێگریە کاێنەبەتەوە لەنەو خێزانی کوردیدا تا بتوانێت ڕێگر نەبێت کچ و هاوسەری خاوەن کار و خاوەن بیرەکەی تایبەت بەخۆی بێت. ئەبێ کار بۆ وشیاری زیاتر بکرێت، پێشنیازی زیاتر بخرێتە روو بە حوکمەت بەوەی ڕیفرمەکی بەرچاو بکات سەبارەت بە پرسی ئافرەت لە نەو کۆمەڵگەی کوردی دا

نجیب محفوض دەڵێت: ئەوانەی توانای ئافرەت کەم دەنرخێنن ، هیوادارم منداڵەی دووبارە بکەنەوە بۆ بە دایکیان .!

ئەگەر ژنان خۆیان هۆشیار نەکەن و هەوڵی باوەڕ بەخۆبوون و پشتبەست بەخۆیان لە ناخی خۆیاندا دروست نەکەن، ئەوا هەر زوو کاروانی کارکردنیان ڕێگەکەی لە پێچەوانە دەبێتەوە و ئاڕاستەکەی بۆ ماڵەوە دەگۆڕێت.

بۆیە هەتا درەنگ نەبووە، ئەبێت جوڵانەوەیەکی ڕێکخراو دروست ببێت بۆ ئەوەی ئەم هەڵە بقۆزێتەوەو باوەڕو هێزی بەردەوامی و ڕەوایەتی کارکردن لە مێشکی ژناندا جێگیربکات و کارکردنی ژنان لە دەرەوەی

ماڵیش، واتە ڕوانین لە کارکردن وەك ئەرك و هەم مافیش ببێتە نەریت و ژنان هۆشیارییان هەبێت لە سەر ئەرك و مافی خۆیان و گرنگی کارکردن و ئابووری سەربەخۆ.

پارێزەر مریەم عباس برادۆستی

تاوانێکی کە لە زنجیرە تاوانەکانی تورکیا لە دژی کورد ... رەزا شوان

بێدەنگی و چاونقاندنی کۆمەڵگای نێودەوڵەتی بە تایبەتیش نەتەوە یەکگرتووەکان، لە ئاستی ئەو تاوانە قێزەونانەی تورکیای ڕەگەزپەرست و تیرۆریست و خوێنمژ، کە بە شێوەیەکی زۆر دڕندانە لە دژی گەلی کوردمان بە گشتی و لە دژی خەڵکی سڤیلی کورد ئەنجامی دەدەدات.. هەندەی تر بۆتە هاندان بۆ تورکیا بۆ درێژەدان بە تاوانەکانیان لە دژی گەلی کوردمان لە هەر شوێنێکی کوردستان دا بێت.. بە ئاشکرا تورکیا پێشێلی یاسا نێودەوڵەتییەکان و مافەکانی مرۆڤ دەکات، ئەو تاوانانەی کە دەرحەق بە کورد کردوونی و دەیکات، تاوانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانی جەنگ و تاوانی کۆمەڵکوژین، دەبوایە مافەکانی مرۆڤ داوایان بکردایە کە ڕژێمی ڕەگەزپەرست و تاوانباری تورکیا لە سەرووی هەموویانەوە، خوێنمژ و گەورە تیرۆریست، ئەردۆگانی سیکۆپاتی لەسەر ئەم تاوانانی لە کورد و لە سوریا و لە لیبیا دەکات، دادگایی بکرێت. بە داخەوە کە بێدەنگن، پەیمانی ناتۆش پشتی تورکیا دەگرێت و لەم تاوانانەدا بەشدارن.

لە نیوە شەوی، شەوی رابردوو (١٥/یۆنیۆ/٢٠٢٠) هەژدە فڕۆکەی جەنگی تورکیا لە جۆری (ئێف شانزە)، بە ناوی شاهۆکانی (چڕنووکی هەڵۆ) بە بیانووی بە بنەمای بوونی بنکەکانی پارتی کرێکارانی کوردستان، زیاتر لە سی هێرشیان کردە سەر کەمپی ئاوارەکانی مەخموور و نەخۆشخانەی شەنگال و ماڵەی هاوڵاتیان لە برادۆست و بناری قەندیل و خواکورک و زاب و لە چیای شەنگال، بە ڕێکەوت بۆردوومانی ئەو شوێنانەیان کرد، تێکڕا زیاتر لە بیست ناوچەی باشووری کوردستانیان

بەردوومان کرد، تەنانەت لە شاری قامیشلووی رۆژئاوای کوردستان، گوێیان لە زرمەی رۆکێتەکان بووە. چەندین هاوڵاتی بریندار بوونە. تورکیا هەموو منداڵێکی ناو لانکی کوردیش بە پەکەکە دادەنێ. گەر کورد لەسەر مەریخیشدابن، بەردەستیان بکەوێت دەیکوژن. ئەوان دار و بەردی کوردستانیش بە پەکەکە دەزانن.. ماوەیەک پێش ئێستا لاوێکی عەرەبی سوریا لەلایەن پۆلیسی تورکیاوە لە تورکیا کوژرا. لە پۆلیسیان پرسی بۆ ئەم بێتاوانەتان کوشتووە؟!

لە وەڵامدا وتیان: وامانزانی کە کوردە!

لە ئەردۆگانی خوێنمێژ دەپرسین، ئایە کەمپی ئاوارەکانی مەخموور و نەخۆشخانەی شەنگال و ماڵەکانی هاوڵاتیان لە برادۆست و بناری قەندیل و شەنگال و مەخموور دا، بنکەکانی پەکەکەن؟! نەخێر زۆر باش ئەوە دەزانن، وەکو وتمان ئەوە مەبەستیان کومەڵکوژی و رەشەکوژی کوردە و دەست لە هیچ کوردێک ناپارێزن.

ئەوە تاوانانەی تورکیا ئەنجامی دەدات، تاوانی پاکتاوی نەژادین و دەیانەوێت ناسنامەی نەتەوەیی کورد بسڕنەوە.. تا ئەمڕۆش دان بە بوونی پێنجا ملیۆن کورد دا نانێن. لە کام شێوەی نێودەوڵەتیدا، لە شوێنێکدا، هەژدە فڕۆکە بە جارێک و سی هێرش کراوەتە سەر هاوڵاتیان و بە رێکەوت ماڵەکان و کەمپەکان و نەخۆشخانەکان بەردوومان کراون؟؟

بێگومان ئەمە تاوانێکی کوتوپڕ نییە، دەبێت چاوەڕوانی تاوانی گەورەتریش لە تورکیای فاشستی بکەین.. لە رۆژی یەکشەمە (١٤/یۆنیۆ/٢٠٢٠) بەڕێوەبەری هەواڵگری سەربازی تورکیا (هاکان فیدان) بە سەرۆکایەتی شاندێکی باڵای سەربازی، سەردانی عێراقی کرد، لەگەڵ بەرپرسانی باڵای عێراق و بەرپرسانی باڵای سەربازی عێراقدا، کۆبوونەوە، دەشڵێن هاکان فیدان لەگەڵ خودی سەرۆک وەزیرانی عێراق مستەفا کازمی کۆبوونەتەوە، فیدان و کازمی پەیوەندیان بە یەکەوە هەیە، لەو کاتەوە کە مستەفا کازمی سەرۆکی گشتی هەواڵگری عێراق بوو. هاکان فیدان ئاگاداری عێراقی کردۆتەوە کە هێرش دەکەنە سەر باشووری کوردستان. گەرچی عێراق خۆی لە گێڵ دەکات و نوکووڵی دەکات کە فیدان لەگەڵ کازمیدا دانیشتووبێت..

ئەوە راستییەکە و دوو کەس لە سەری ناکۆک نین. کە سەردانی هەر بەرپرسێکی تورکیا بۆ عێراق و بۆ ئێران یا بە پێچەوانەوە، بە پیلان دانان لە دژی گەلی کورمان، سەردانی دەکەن و چاویان بە یەکتری دەکەوێت.

بە داخەوە بە رەزامەندی دەسەڵاتدارانی باڵای هەردوو حیزبی دەسەڵاتداری باشووری کوردستان و حکومەتی هەرێم.. شارەکانی (هەولێر، دهۆک، سلێمانی، کەرکووک، سۆران، زاخۆ، مەخموور، شەنگال) پڕبوونە لە میت و ئیتیلاعات و پاسداران و لە سیخوڕ و هەواڵگری

تورکیا و ئێران. بە سیخوڕیکردن و تیرۆرکردنی تێکۆشەران و چالاکوانان و دڵسۆزانی گەلەکەمان.
شەرمەزاری و رسواییە بۆ حوکموتی کوردستان و پەرلەمانی کوردستان و هەردوو حیزبی دەسەڵاتدار، کە کەمترین هەڵوێست، ئەوەیە، تەنها بە بەیاننامەیەکیش ناڕەزاییان دەرنەبڕی و پرۆتیستەی ئەم تاوانەی تورکیایان نەکرد.. چۆن شتی وا دەکەن؟!
کەناڵە تەلەفزیۆنییە بەکرێگیراوەکانی تورکیاش، لە باشووری کوردستان دا، وەکو پێشتر بە شەرمەزارییەوە باسی دەکەن، هەر وەکو پێشتر دەڵێن، فرۆکەکانی تورکیا بارەگاکانی پەکەکەیان بۆردوومان کرد. دەک رووڕەش و شەرمەزاربن.
رەش پێستەکان لە ئەمریکا و لە زۆربەی وڵاتانی جیهان، ئێمەی کوردی لە کوردستان، ناڕەزایی خۆمان بەرانبەر بە کوشتنی (جۆرج فلۆید) دەربڕی و بە توندی سەرکۆنەی ئەم تاوانە رەگەزپەرستییەمان کرد..
ئەی بۆ گەلان و دەوڵەتان لەسەر کۆمەڵکوژی و رەشەکوژی و تیرۆرکردنی بە هەزاران جۆرج فلۆیدی کورد، دەنگیان هەڵنابڕن و خۆپێشاندانی ناڕەزایی سازناکەن، بەرانبەر بە رەگەزپەرسترین و تیرۆریسترین میللەت و دەوڵەت لە جیهاندا، کە تورک و تورکیایە.؟! گەر ڤایرەسی کەرۆنا (کۆڤید نوزده) لە وڵاتی چینەوە بڵاوبووبێتەوە، ئەوا چەندین ساڵە ڤایرەسی رەگەزپەرستی لە تورک و تورکیاوە بڵاوبێتەوە.
پێویستە نەتەوە یەکگرتووەکان، تاوانەکانی ئەردۆگانی سەرۆکی (ئیخوانوشەیاتین) لە کوردستان و سوریا و لیبیا رابگرن، تورکیا و ئێران هەی ئاژاوە و ناسەقامگیری و شەڕن لە کوردستان و عێراق و سوریا و لیبیا و یەمەن و لوبنان و شوێنانی کە.
داوا لە ڕۆڵە دڵسۆزەکانی گەلەکەمان دەکەین، لە کوردستان و لە هەندەراندا، ناڕەزایی خۆیان دەربڕن و بە تووڕەیی و توندی پرۆتیستەی ئەم تاوانەی تورکیا بکەن.

رێزا شوان
١٥/ یۆنیۆ/٢٠٢٠

تاكە چارەسەرێك ماوە ئەم دەسەڵاتە بیگرێتەبەر ... عیماد عەلی

زۆر قسە لەسەر ئەم قەیرانە و شكستهێنانی یەكجارەكی ئەم دەسەڵاتە كرا و بە وردی ئەوەش بۆ هەموان سەلمێنرا كە هیچ دەرەتانێك و دەرگایەكی نیمچە واڵاش بۆ لەبەردەم ئەم دەسەڵاتە نەماوە، پرسیارەكە لەوەدایە كە چارەسەر چیە؟
هەندێك دەرچە تەنگەبەرەكە بە ئازادی هەڵبژاردنی پێشوەختەی هەرێمی كوردستان و بە دەستەبەری پێشوەختەی بێگەردی و نەزیهی و دوور لە ساختەكاریی و بە سەرپەرشتی نەتەوە یەكگرتووەكان دەبینن. هەندێكی دیكە بە خۆتەسلیم كردن بە بەغدا و دورخستنەوەی دەستی كورد خۆی لە بەڕێوەبردنی كاروباری سیاسی و ئیداری هەرێم دەزانن، كە ئەمەش جگە لە شكستی كۆتایی و ئاشبەتاڵی ئەزمونەكە نەبێت هیچی تر ناگەیەنێت. هەندێكی تر تا ئیستا ئومێدێكیان بەم دەسەڵاتە ماوە و ئەم ململانێی حزبیە نارەوایە و ئەم ركابەریەی نەزانانی خاوەن دەسەڵات و دەستڕۆیشتووان بە هۆكاری سەرەكی و بنەڕەتی نەهامەتیەكان دە زانن و دەكرێت بە هەر چۆنێك بێت بە وەلانانی ئەو خەلكەی بەربەستن لە ڕێگەچارە و بە پركردنەوەی دەسەڵات بە كەسانی خاوەن حیكمەت و دانای ناوخۆیی كوردستان دەتوانن فشار بكەن و تا رادەیەك بریار بكەوێتە دەست خەڵكی دوور لەبەرژەوەنیخوازی و پاك و زاهید و لەخۆبردوو بۆ ئەوەی هەر ەیچ نەبێت ئەم قۆناغە تێپەڕێنن. هەندێكی دیكەش جگە لە مانەوەی هەرێم وەكو قەوارەیەكی بەتاڵ و بە زۆربەزۆر خۆرادەستكردن بە وڵاتانی دەرەوبەر بە شێویەكی یەكجاری و بە بێ ڕێكاری یاسایی بۆ ئەوەی بە ناراستەوخۆش بێت ئەوان هەرێم ببەن بەڕێوە، وەكو چۆن بە نهێنی ئەوان كۆتا فەرمانرەوان و كۆتایی بریاردان لای ئەوانە و بە كاریگەریی ئەوان لەسەر بەغدا خۆیان بە ناراستەوخۆش بێت هەرێم بەڕێوەبەرن، كە ئەمەش زۆر قورسە بە بونی ئەمریكا لە عیراق بەڕێوەبچێت، واتە لایەنێكی ئەم رایە ئەوەیە هەرێم بە فیعلی دابەشی ئێران و توركیا بكرێت و سەرحەم داهات و خەرجیەكانی بەدەست ئەوان بێت و دواتر لەسەر ئەرزی واقیع ئەوە دەسەپێت و عیراق و هەرێمیش دەبن بە چەند پارچەیەكەوە، هەندێك ئەم راوبۆچونە بەخەیاڵ و ناواقیعی لەقەڵەم دەدەن، بەڵام ئەگەر میژوو و وەزع و واقیعی هەرێم بەباشی بخوێننەوە و لەگەڵ هاوكێشەكانی

ناوچەکە لێکبدرێتەوەدەکرێت بە ئەگەرێکی زیندوو ببینین.

هەندێك باوەڕی وایە کە شۆرشێکی سەرتاپایی هەرێمی کوردستان بێتەکایەوە و ئەم حاڵەتە راماڵێت و دەرئەنجامەکەی هەرچیەك بێت کە لەوانەیە قەوارەی هەرێم نەممێنێت و خەڵکی دیکە دەست بەسەر چارەنوسی یەکجاریماندا بگرن و ئەم ئەزمونە ببێتە خەونێکی رابردوو، بەوەش لە دەرەنجامدا عیراقێکی یەکگرتووی ناوەندیی دوور لە هەر دەسەڵاتێکی کارتێنی هەرێم دروست دەبێت و دکتاتۆرێك دووبارە دێتە کایەوە و هەرێم هۆکاری زەمینە خۆش کردن دەبێت بۆ ئەو پرۆسەیە و لەدواجاردا وڵاتانی دەوروبەریش یارمەتیدەری ئەو کارە دەبن.

بەڵام ئەگەرلە لای ئەم حزب و دەسەڵاتەی کوردستان یەك زەڕە هەست بە بەرپرسیارێتی و وەفاداری بۆ خوێنی شەهیدان و دڵسۆزی بۆ کورد و کوردستان مابێتەوە، یەك رێگەی لەبەردەمدا ماوە بۆ ئەوەی بیگرێتەبەر و هیچی تر، ئەویش:

لەدوای ئەوەی قەناعەتی یەکجاری بکات و دان بەوەدا بنێت کە چارەسەری ریشەیی لای ئەو نەماوە و ئەم حزبانە جێگەی ئەو ماتمانە نین بۆ ئەوەی بارەکە راست بکەنەوە و دەبێت سەرجەمیان کەنارگیر بن لە دەسەڵاتدا، لەدواجاردا ئەگەر تەنها بۆ مانەوەی خۆیشیان بێت بۆ ئەوەی رۆژێك نەیەت سەران و دەسترۆیشوانیان لەسەر جادە لەسێدارە بدرێن، دەبێت فریای خۆیان بکەون و تەنها یەك بڕیاری لەبەردەمدا ماوە بیدات، ئەویش؛ لەکوردستان کۆمەڵیك خەڵکی زانا و رابردوو پاك و بەتوانا و خاوەن هەڵوێست و کوردپەرست و دونیا دیدە ماون و دوورن لە دەسەڵاتەوە، کە دەکرێت وەزعەکە راگرن و نەهێلن ریسەکە بە تەواوەتی ببێتەوە بە خوری و هەموو قوربانیەکان بەفیرۆ بدرێن.

دەبێت دەسەڵاتی بڕیاردان و جێبەجێ کردن بەوان ببەخشرێت ودەسەڵات و بڕیاری یەکلاکەروەی کۆتایی لای ئەوان بێت و کاری هەنوکەیی و دوور مەودا بەوان بسپێردریت و وەك لیژنەیەکی وەزعی نائاسایی کارا ئەوان سەرجەم وەزعەکە هەڵسەنگێنن و رێکیبخەنەوە، ئەمەش قوربانیدانی ئەم دەسەڵاتەی دەوێت. ئایا ئەم دەسەڵاتە لەبەر بەرژەوەندی خۆیشی بێت هەست بەو بەرپرسیارێتیە دەکات و خۆی لەژێر ئەم بارە قورسە دەردەکات، بۆ ئەوەی ئەم رەش و سپیە تیکەڵاوبووەی ئەمڕۆ لێك جیا بکرێتەوە.

ئەوەی زۆر دیارە کە زۆرینەی بەرپرسیارێتی ئەم وەزعە و هاتنە ئارای ئەم قەیرانە ئابووری و سیاسیە دەگەڕێتەوە بۆ حزبەکان و دەسەڵاتەکانی پێشووی ئەم کابینەیەی کوردستان و ئەگەر هەر بەرپرسیارێتیەك بکەوێتە ئەستۆی ئەم حکومەتە ئەوا وەکو حزب و سەرکردایەتی حزبی دەسەڵات دەکەوێتە ئەستۆیان و دەبێت ئەوبارە

هەڵگرن ئەگینا شکستھێنانی حکومەت و مایەپوچبوونی لە دەرئەنجامی رەفتار و هەنگاو و بڕیاری کابینەکانی پێشترەوە سەرچاوەی گرتووە وەۆکاری سەرەکی ئەم نەهامەتیانە سەربەخۆیی ئابووری و مامەڵەی منداڵانەی حکومەتەکانی پێشووەی کوردستان وئەو بۆند و رێککەوتنە نەوتیە هەڕەمیەکانەی زەمانی ئاشتی هەورامی و نێچیرڤان بارزانی و بەرهەم صاڵحە، بەڵێ دیدگای چەوت و نابینایی حکومەتەکانی ئەو کاتانەیە. بۆ داهاتوش ئەگەر بریاری راست کردنەوە نەدات، حکومەتی تازەی ئێستاش لەوان باشتر نابێت. بۆیە دەکرێت سەرۆکی حکومەتی ئەمرۆ بۆ ئەوەی خۆی لە ژێر ئەو بارە قورس و بەرپرسیارێتیە چارەنوسسازە دەربکات و شکیست و هەڵەکانی حکومەتەکانی پێشووش نەخاتە سەر خۆی، وەك باسمان کرد دەکرێت لیژنەیەکی شارەزایانی بێ لایەنی کوردستان لە خەڵکی بەئەزمونی خاوەن پێشینەی پاك و زانا و دانا پێکبێنیت و هەموو شتیك بە ئاشکرا باس بکرێت، چونکو دۆزینەوەی رێگە چارە لەدوای خستنەرووی راستیەکان دەبێت. بەوەش متمانە لە نێوان خەڵك و دەسەڵات دروست دەبێت و خەڵك وەکو پیشەی هەمەیشەیان ئەرك و پەربرسیارێتی گەورە و قوربانیدان دەگرنە ئەستۆی خۆیان.

با لە دژی دەوڵەتی تورکیای بێینە مەیدان … ئەحمەد رەجەب

دەسەڵاتدارانی تورك لە سەرەتای دروستبوونی ئیمپراتۆری□تی عوسمانی پیشەیان کوشتنی بە کۆمەڵی خەلکی سفیل و بێ دەسەڵات بووە لە گەڵ لەناوبردن و خاپورکردنی گوندو شارو داگیرکردنیان و، ئەو پیشە قیزەوەنە گوازرایەوە بۆ نەوەکانیان تا گەیشتە تاونباری دێز رەجەب تەیب ئەردۆگانی خوێنرێژو، نموونەی کردەوە نامرۆڤەکانیان زۆرەو، لەوانە قرکردنی ئەرمەنەکان و کوشتنی کوردان بە کۆمەڵ لە دەرسیم و سەرجەم شارەکانی باکوری کوردستان و قەسابخانەکەی گوندی رۆبۆسکی و کوشتارەکەی پاریس و تاوانەکەی گوندی کورتەك و زارگەلی و کەمپی مەخمور، شەنگال، ماوەت و سەفرە و ناوچەکانی تری کوردستان و، ئەم تاوانبارەو رژێمەکەی لە هێرشی بۆ سەر هەندێ ناوچەی کوردستان چەکی قەدەغەکراوی بەکارھێناوەو دەستی نەپاراستووە لە

بۆردومانی خەڵکی سڤیلی گوندنشینەکان و قوتابخانەو نەخۆشخانەو سەرەڕای وێرانی کردنی ماڵ و سوتاندنی باخ و لێ ناوبردنی ئاژەڵ و وێرانکردنی دێهات و شارەکانی کوردستان.

لەمڕۆدا روون و ئاشکرایە تورکیا خاوەنی 19 پێگەو بنکەی سەربازییە بە چەکی مۆدیرن و تۆپ وتانك ولە هەندی شوێن سەکۆی نیشتنەوەی هەلیکۆپتەروگۆرەپانی تایبەتی بۆ فڕۆکەی بێفڕۆکەوان و بنکەی تایبەتی سیخوری و مۆڵگای دەزگای میتی سەرکوتکەرو، تورکیا لەناو خاکی کوردستان لە هەولێدرو دەڵێك سەربەست و ئازادانە بە شوفڵ و گرێدەرو کەرەستەی تر رێگاوبان دروست ئەکات و بست بە بست بە بەرچاوی بەرپرسان بەرەو ئامانجە گڵاوەکانیان زەوی داگیر ئەکەن .

پیویستە هاوڵاتیانی کوردستان داوا لە حکومەت بکەن و بە یەك دەنگ بڵێن کوا داهاتی نەوتی کوردستان؟ چەند ساڵە نەوت بە هەرزان ئەدەن بە تورکیا؟ کوا داهاتەکەی و ئەچێتە گیرفانی کێ و لە کام بانق دانراوە ؟ ماوەی حەوت ساڵە حکومەتی ناوەند داوا ئەکات برێ لەو نەوتە بدرێت بە کۆمپانیای سۆمۆو لە بەرامبەردا مووچەی مامۆستاو فەرمانبەرانی کوردستان بدەن و، بە هۆی گرێبەستی نهێنی لە گەڵ تورکیا سەرۆکایەتی هەرێم و حکومەت ئیفلیج بوونەو سەریان لێشێواوەو نازانن چی بکەن و، ئەوش ئەگەر نەکەن، واتە ئەگەر نەوت نەنێرن جارێکی تر خەڵکی کوردستان برسی ئەکەن و ناتوانن مووچەو مافەکانیان بپارێزن و، بۆ وەبیرهێنانەوە تورکیا بە پارەی نەوتی خۆمان کورد ئەکوژێت.

تورکیا وڵاتێکی داگیرکەرەو، پێویستە زیاتر ریسوا بکرێت و، لە میژەوە چاوی بەرپرسانی تورکیا لە سەر داگیرکردنی خاکی وڵاتانەو، لیرەدا باسی کۆن ناکەین بەلکو لە داگیرکردنی خاکی کوردستان ئەکەین لە جرابلوس و عەفرین و سەری کانی لە رۆژئاوا (سوریا) و یەك لە سەر سێی خاکی باشوری کوردستان داگیر کراوەو ، بەوەش نەوەستاوە ئەیەوێت زیاتر پێشرەوی بەرەو قوڵایی بکات و هەلومەرجیشی بۆ رەخساوە.

تورکیا وڵاتێکی تیرۆریستەو دەست لە کوشتن هەڵناگرێت و بە بەرچاوی ئەمریکاو وڵاتانی ئەوروپا بەناودیموکراتی و نەتەوە یەکگرتووەکان خەڵکی سڤیل لەناو ئەبات و، لەم دوایەدا لە شاخی مەتین ، ئەزمر، ماوت و سەفرەو زەرون بە فڕۆکەی بێفڕۆکەوان ژمارەیەك هاوڵاتی سڤیلی شەهید کردووەو، دوێنی بە 18 فڕۆکەی جەنگی لە شەنگال ، کامپی پەنابەرانی مەخمور، قەندیل، قەرەچوغ و ناوچەی برادۆستی بۆردوومان کردو شەهیدو بریندارى لێکەوتەوە.

حکومەتی عێراق بێتوندی هێرشی فڕۆکەکانی تورکیای بۆ سەر شارو ناوچەکانی کوردستان ریسوا کرد بەڵام سەرۆکایەتی هەرێم و حکومەتی

هەرێم وەك كەرو ڵال بێدەنگن و نوزەیان لێوه نایەت و، ئەو دەستێوەردانەی تورکیا پێشێل کردنێکی ئاشکرای یاسا و رێسا نێودەوڵەتیەکانە و، بۆیە پێویستە هەموو خەڵکی بە شەرەف و مرۆڤدۆستانی ئازادیخوازی دونیا ئەو دەستدرێژییە بۆ سەر خاکی هەرێمی کوردستان ریسواو شەرمەزار بکەن و، پێویستە حکومە□تی هەرێمی کوردستان لە خەوەکەی بێداربب□تەوەو سنورێك بۆ ئەو دەستدڕێژیانەی تورکیا دابنێت و چیتر ڕێگەی پێ نەدرێت بە ئارەزووی خۆی لە ناو باشوری کوردستان تەراتێن بکا ت و، ئەگەر حکومەت ئەوە نەکات پێویستە دەست لەکاربکێشێتەوە.

بۆردوومانکردنی ناوچە سنوریەکانی باشوری کوردستان لە لایەن فرۆکە جەنگییەکان تورکیا لە ناو خاکی کوردستان ب□ ر□ژی و سوکایەتییە بە گەل و نیشتمان و، هەرلایەنێک ڕێگە بەو بۆردومانکردنە بدات ئەوە بێشك خیانەتێکی نەتەوەییە و جێی ریسواو شەرمەزارییە و، لە راستیدا بەردەوامی ئەو بۆردوومانانە بە هەموو شێوەیەکانی کارێکی نارەوا و نامرۆڤانەیە و ئاسایشی وڵات و خەڵکی گوندەکانی خستوەتە مەترسییەوە بە جۆرێک ناتوانن لە شوێن و زێدی باوباپیرانی خۆیان بە ئارامی بژێن و، ئازادانە بەردەوام بن لە کاری رۆۆژانەیان وەک: کشتوکاڵ و بەخێوکردنی ئاژەڵ و هەنگ و بایخدان بە پوش و باخ و رەزەکانیان.

با حکومەت بزانێت هیچ کوردێکی بە شەرەف یان هەر حزبێکی کوردستانی دژ بە دوژمنانی کوردو کوردستان میوان نین بەڵکو خاوەن ماڵن و پێویستە واز لەو قەوانە سواوە بێنن.

15/6/2020

ڕێگە مەدەن باوکی کچە لاقەکراوەکە(لوقمان ئیسماعیل)، لاقە بکرێتەوە!

(لوقمان ئیسماعیل) باوکی ئەو مندالە 8 سالانەی کە نزیک بە شەش مانگ لەمەوبەر لە ریگەی قوتابخانە، سێ کەس دەیرفینن و پاش لەهۆش بردنی بەحەب، دەستدریژی سیکسی دەکەنەسەر. دواتر پاش نارِەزایەتی

دەربڕینێکی فراوان لە لایەن خەڵکی ئازادیخوازی کوردستانەوە، جولانەوەیەکی فراوان دروست دەبیت بەمەبەستی دەستگیرکردن و دادگای کردنی تاوانباران !
کەئیمە لەو کاتانەدا کەمپینێکی پشگیری و واژۆ کوردنەوەمان بەریخست و پاش پیشوازیەکی یەکجار فراوانی هەزاران ئینسان و واژۆکردنی 300 کەس بە جیبەجی کردنی دواکاریەکانی ئەم کەمپینە، بەداخەوە هاوپیچ ڤایرەسی کەرونا کوردستانیشی گرتەوەو ئیتر هەنگاوی دووهەمی کارەکانمان بەکردەوە ڕاگیران، بەتایبەت ئەمە لەکاتیکدابوو کە باوکی ئەو کیژۆڵە 8 سالە خۆی بەهۆی گوشارو هەڕەشەی بەردەوامی کاربەدەستانی حیزبی و حکومی یەوە ناچار بە خۆپاراستن و خۆشاردانەوەو جێگۆڕکێ بوو بە ئەوەی کە بتوانێت لە ڕێگەی یاساییەوە کارەکانی خۆی دریژە پی بدات. بەلام ئەم جارەش وەک هەموو جارەکانی تر یاساو ڕیساکانی حکومەتی هەریم ئەو ڕاستیەیان دووپاتکردەوە کە لەم هەریمەدا شتێک بەناوی جیبەجیکردنی یاساو داوەری و داکوکیکردن لەماف و ئازادیەکان لە گەریدا نیە بەبی گوشارهێنان بە دەسەلات و ناچارکردنیان بە ملدان بە خواستە بەرهەقەکانی دەیان و سەدان کەسی وەک کاک لوقمان ئیسماعیل!
بەیە لەم ڕۆژانەدا بینیمان کە چۆن لەم بارودۆخە پڕ لە دلەڕاوکەو نیگەرانیە فراوانەی خەڵکی کوردستاندا، لە نێو جەرگەی هەڕەشەکانی ڤایرەسی کەرەنادا، چۆن دەسەلات هاوکیشەکە پیچەوانە دەکاتەوەو لەباتی سزادانی تاوانبارانێک کە پێشتر بەدەستگیرکردنیان بەشێک لە تاوانەکانیان پشتراست کراوەتەوە، بەلام لەم دەخەدا داسەپاوەی کوردستاندا دەیانەویت جێگۆڕێکێک بە تاوانباراو تاوان لیکراو بکەن و لێرەشەوە ئەو ئاراستەیە بەهیزبکەن کە لە ڕێگەی چاوترسان و زیاندانی کردن و هیرش و پەلاماردانەوە ئەو خەڵکە ناچار بە ملدان بە هەرجۆرە بێحورمەتیەک بکەن و هیژمەنی سەرکوتکەرانەی خۆیان بەتەواوی مانا داسەپینن!
بەیە چاوەڕروانیەکە لە هەر ئینسانیکی ئازادیخوازو لە کەرو کەمەلیک و لە هەر دەنگیکی نارازی ئەوەیە کە مل بەم سوکایەتی و دەست دریژی کردنە بە سەر ژیان و حورمەتی کاک لوقمان ئیسماعل نەدەن و نەیەلێن لە ڕێگەی پاشەکردن بە داخوازیەکانی ئەم ئینسانەوە ئەوەندەیتر دەخی سەرکوتگەرانەوە ستەمگەرانە بەسەر خەڵکی کوردستاندا داسەپینن!
بەڕیزان ئێمە سێ مانگێک لەمەوبەر هەنگاویکی گرنگ و پربایەخماننا بە بەدادگای کیشانی تاوانباران و دواتر ئەو دەخە کارەکانی ئێمەی راگرت. ئیستە کە لەباتی سزادانی تاوانباران،

تاوان لیکراویان دەستگیرکردنەوە ڕووبەڕووی بارودۆخیکی مەترسیداریان کردوەتەوە بەدوری مەزانن کە لە ڕۆژانی داهاتوو گویبیستی چەندین سیناریۆی سازکراوبین بە سزادانی □ باوکی ئەو کچە لاقەکراوەی کە کاربەدەستانی حیزبی و حکومی، حکومەتی هەریم بەرپرسین نەک تەنیا لە تەندروستی و ئازادکردنی کاک لوقمان یسماعیل، بەلکو دەبیَ دەستبەجی تاوانبارانی ئەم ڕووداوە بەتووندترین شیَوە بە سزای خۆیان بگەیەنن!
لەمبارەوە لیَرەدا ئیَمە جاریَکی تر وەک دریژپیَدان بە □ هەنگاوی یەکەم (پیتشن)ی ئەو کەمپەینە (حکومەتی هەریم بەرپرسیارە لەهەر جۆرە دەستدریژیەکی جنسی بە سەر مندالان و تاوانباران دەبیت بەتووندترین شیوە سزابدرین!) بلاودەکەینەوە هیوادارین هەر ئینسانیک کە ئەم تاوان و دەست دریژیەی پی قبول نیە واژەی بکات، چونکە ڕیَژەی چوونە سەرەوەی واژەکەرانی ئەم کەمپەینە □ بە ئەو کارانەی کە لە هەندەران دژ بە حیزبی دەسەلاتدارو حکومەتی هەریم لەدەستوورکارماندایە دەتوانن یەکجار گەورە گرنگبن، بەیە هیوادارین بەنیشاندانی هەلَویَستان کاریگەریتان لەسەر ئەم کەمپەینە هەبیت!
هەروەها بە دلنیایەوە لە ڕۆژانی داهاتوودا هەموو لایەک لە هەنگاوەی دووهەمی ئەم کەمپنیە ئاگادار دەکەینەوە!

تیبینی / ئەمەی لەبەردەستاندایە لینکی ئەو کەمپەینەیە بەهیوای پشگیری و هاوکاری کردنتان!
http://ehamalat.com/Ar/sign_petitions.aspx?pid=1090

ریبوار عارف

هاوئاهەنگەری کەمپینی (حکومەتی هەریم بەرپرسیارە لەهەر جۆرە دەستدریژیەکی جنسی بە سەر مندالان و تاوانباران دەبیت بەتووندترین شیوە سزابدرین!)

هەندێ جار … شیعری / نەوزاد

بەندی

هەندێ جار
لە پڕا (دووریی)
سەفەر ئەکا ..
ئەڵێی : بۆ کوێ ؟
ئەڵێ : هێشتاکە نازانم ..
دەرگا لە کەس نەکەیتەوە ..!
هەمان کات ،
لە پێ (ئارامیی)
تەلە ئەکات ..
ئەڵێ من وا لە بەردەرگام ،
بۆچی وەڵام نادەیتەوە ؟
ئەوارەیەک ،
ئەڵێیتەوە ،
دەت ئەڵێ هەتاکو کەی ..
تۆ لەو دەرگا کەنە ئەدەی ؟
ئەم ڕێیەت لە بەرچاو نەکەوت ؟
ئەزانی چەند دەرگا هەیە ..
چاوەڕێی دەقولبا بەکن ..؟
ئەڵێم : نەخێر ..
خۆ ئەزانم پەنجەکانم
تا ئەو دنیایش ،
چاوەڕوانی شۆرا بەکن ..
بەڵام نابێ …
ئەبێ هەتا ماوم وابێ ..
ئەم دەڵێ ژیانە سواوە ،
هەموو ڕۆژێ بڕۆمەوە ..
بە جۆرێ
چاویشم داخەم ،
هێشتا ئەتوانم بێمەوە ..

(ئەم شیعرەم ، شاعیری خۆشەویست و دوور وڵات سابیر سدیق ،دووبارە هەڵیدایەوە ، منیش پێم خۆش بوو دووبارە بڵاوی کەمەوە)

نەوزاد بەندی
١٨ی نیسانی٢٠١٧